





18  
6

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS  
DE  
REMEDIIIS JURIS  
ILLI CONCESSIS  
AD INDEMNITATEM CONSEQUENDAM,  
QUI PER ACCESSIONEM INDUSTRIALEM  
DOMINIUM REI SUÆ AMISIT.

QUAM  
ADJUVANTE DEO TRIUNO  
PRÆSIDE

181  
p

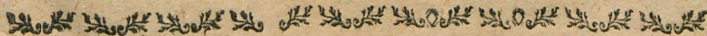
FRIDERICO GOTHOFREDO  
I. A. F. SCHLEGTENDAL

J. CTO ET ANTECESSORE

PRO

JURIS UTRIVSQUE LICENTIE GRADU  
PUBLICE DEFENDENDAM SUSCIPIET  
JACOBUS GUILIELMUS WICHERLINCK  
VENLONENSIS

AD DIEM M. APRILIS A. MDCC LXX.



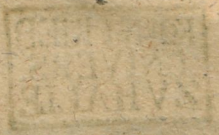
DUISBURGI AD RHENUM  
TYPIS FR. AD. BENTHON, ACADEM. TYPOGR.



DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS  
DE  
REMEDIIS JURIS  
ILLI CONCESSIS  
AD INDENNITATEM CONSEQUENDAM  
QUI PER ACCESSIONEM INDUSTRIALEM  
DOMINIUM REI SUAE AVASIT

ADVAVANTE DEO TRINO  
PRESIDE  
FRIDERICO GOTTHARDO  
I. A. F. SCHIBTENDAL  
I. C. TO ET VITICULTORIS  
P. R. O.  
JURES UTIUSQUE LEGUMINE GRADU  
PUBLICE DEFENDENDI SUSCEPT  
JACOBUS GUNDELMIUS WICHERLITZ  
VENONENSIS

AD DIEM M. APRILIS A. MDCCLXX  
DIESSBURGI AD RHEINUM  
T. H. R. AD. BENTON, Aed. P. R. O.



181



ILLUSTRISSIMO, GENEROSISSIMO  
ET STRENUISSIMO DOMINO,  
D O M I N O  
CAROLO AUGUSTO  
EMANUELI

S. R. I.  
COMITI DE RECHTEREN

DYNASTÆ IN VELLENER  
PRÆPOTENTIUM FOEDERATI BELGII ORDINUM  
SUPREMO BELLI LEGATO  
SEU GENERALI LOCUM TENENTI,  
EORUNDEMQE EQUITUM TRIBUNO,  
PRÆFECTO URBIS VENLONENSIS  
ET ADJACENTIUM MUNIMENTORUM

CÆTERA

DOMINO ET FAUTORI SUO GRATIOSISSIMO

HOCCE SPECIMEN

Cum intima animi reverentia  
& submissione

D. D. D.

Jac. Guil. Wicherlinck.

ILLUSTRISSIMO, CENSURISSIMO  
ET SERENISSIMO DOMINO

D O M I N O

CAROLO AUGUSTO  
EMANUELI

S. R. I.

COMITI DE RECHTEREN

DYNASTAE IN VELLANER

IMPERIUM FORORATI PRINCIPALIS

SUBPRAELECTORIS

SEU GENERALIS LOCALIS TERRITII

FORORATIENSIS PRINCIPALIS TRIBUNO

PRAELECTO ET

ET ADJACENTIALI PRINCIPALIS

GENIT.

DOMINO ET MAJORI SUO CENSURISSIMO

ROSE STEIN

Gen. Land. und Trib. Pr.

Subpraelector

D. N. O.

Jac. Gell. Weyland





DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS  
DE  
REMEDIIS JURIS ILLI CONCESSIS  
AD INDEMNITATEM CONSEQUENDAM,  
QUI PER ACCESSIONEM  
INDUSTRIALEM DOMINIUM REI SUÆ  
AMISIT.

---



§. I.

Jurisprudentia non alia ratione certa reddi potest; quam si operam demus, ut certa principia constituentur. Ea autem non ex cerebro & ingenio interpretum sed ex ipsis legibus sunt eruenda, in quantum scilicet de Jurisprudentia civili agitur. Mathematica enim certitudo in Legibus positivis, quæ a voluntate legislatoris pendent, sapissime haberi nequit; adeoque methodus Philosophica in Jurisprudentia non semper applicari potest, quum

A

prin-

principia non ex sola recta ratione peti queant, sed rationes illius sapius fide historica nitantur.

Peccasse in eo videntur & veteres & recentiores interpretes: quorum illi in legibus allegandis nimii ad nexum illarum & principia juris aut prorsus non aut non sufficienter respexere; ex his vero multi sibi systema juris positivi ex proprio ingenio finxere, atque textus juris aut prorsus non curarunt, aut illos saltem non ex historia gentis interpretati sunt, verum secundum adoptata sibi principia detorserunt.

§. II. Inter alias materias, in quibus secundum quæ principia J. Cti Romani in decidendis controversiis processerint, non satis liquet, non inelegans est illa, quam in præfenti tractandam suscepimus, de indemnitate illi præstanda, qui per accessionem industrialem dominium rei suæ amisit.

Plurimi in singulis illarum accessionum speciebus diversas decisiones ex differentibus rationibus proponunt; quo ipso tamen quæstionem hanc in se difficilem magis adhuc intricatam reddiderunt. Videamus an non ex certo ac stabili fundamento omnes has quæstiones decidere, eademque opera diversa atque prima specie dissona juris capita explicare & conciliare possimus.

§. III. Regulas de acquirendo per accessionem industrialem & mixtam dominio hic non exponimus. Omnes ad illam unicam recidunt, quod accessorium suum sequatur principale, modo simul  
no-



notemus, pro principali aliquando rem & materiam aliquando factum pro diversis rerum circumstantiis haberi, atque in ea quaestione non tantum principia juris sed & singulares legislatorum praecipue Justiniani decisiones esse spectandas.

Verum quum ita alter dominium rei suae amittat, adparet injustum fore, atque regulis aequitatis civilis contrarium, si id sine omni compensatione fieret; praesertim quum saepius nihil prorsus adsit, quod ipsi imputari queat. Verum tamen cum in Legibus Romanis ad singulas species separata remedia juris adinventae fuerint, quibus quis aut agendo aut defendendo jus suum consequatur, quaesitum fuit, quanam hic ad consequendam indemnitatem concessa fuerint.

§. IV. Obligatio ad praestandam indemnitatem ex variis admodum fontibus derivari potest. Oritur illa vel occasione contractus vel ex alio facto nullo omnino contractu concurrente, & in utroque casu quidem vel ex dolo vel culpa illius qui convenitur, vel sine illis.

Et in contractibus quidem longe certior est obligatio ad impensas restituendas ex ipso contractu, etiam dolo vel culpa non concurrente, praesertim si ille bonae fidei sit; quanquam distinctio inter impensas necessarias, utiles & voluptuarias etiam hic non videatur negligenda.

Verum extra contractus, sub quibus hic etiam quasi contractus comprehendimus, vix certum prin-

principium obligationis ejus proferri potest. Romani enim quamvis negotia etiam personæ incertæ geri posse statuerint; omnino tamen ad hanc obligationem desiderarunt, ut quis non in suam utilitatem sed pro alio impensas fecerit. Unica exceptio reperitur in actione funeraria, quæ etiam illi conceditur, qui falso putans se heredem esse in funus alienum impendit; quod ex singulari favore sumtuum funeris receptum fuit. Vid. L. 14. §. 11. D. d. relig.

§. V. In actionibus ergo realibus alias regulas recipere J. Cti nostri, in quas jam inquirendum erit. Prima ex illis sequens esse videtur; quodocumque aliquis ex regulis juris aliquam actionem instituere potest, illa etiam tunc ipsi competit, quando dominium rei suæ per accessionem aliquam ad rem alterius amisit. Locum hoc sibi vindicat, quando alter facto suo dolo rem alterius per accessionem ad rem suam acquisivit. Quum enim ille rem alienam lucri faciendi causa contrectando furtum illius commiserit, etiam actionibus ex furto nascentibus scilicet actione furti & conditione furtiva conveniri poterit. vid. §. 26. Inst. de Rer. Div.

Quum præterea idem rem alienam dolo malo suam faciendo, illam dolo possidere desierit: etiam actione reali nempe vindicatione utili ejusque præparatoria actione ad exhibendum conveniri potest; quod ex pluribus capitibus Juris Romani probari posset, si eo in re certa opus foret. Datur vero utraque actio ad æstimationem per jusjurandum in

li.

litem conficiendam; vel si accessio a suo principali separari queat, etiam ad separationem & restitutionem. Nulla enim adferri potest ratio, cur hæc separati ob odolum rei concurrentem cessare debeat, quum alterius perfidia meum jus diminueret nequeat.

§. VI. Hæc vero remedia vix locum invenire poterunt, nisi illi, qui dominium rei alterius factò suo adquisivit, dolus imputari queat. Ubi vero nullus dolus ipsius adest, atramen factò suo dominium rei alterius bona fide per accessionem industrialem aut mixtam adquisivit, actionis ordinariæ omne fundamentum deficere videtur.

§. VII. Actioni enim in rem locus esse non potest, quia dominium legitimo modo in alterum transit; ubi per leges accessio simul loco tituli & modi acquirendi fungitur. Neque vero sine difficultate actio personalis concedi poterit. Certe nullius conditionis stricto sensu acceptæ fundamentum allegari potest. Namque, quæ deficientibus reliquis dari solet, conditio sine causa hic locum invenire nequit, quia rem ipsam non sine causa possidet, qui eam per accessionem adquisivit; neque illa causa accessione manente unquam adesse definit. Doctissimus Vinnius in Comment. ad §. 26. Inst. de Rer. Divis. rem ipsam quidem non sine causa possidere jungentem concedit; verum simul asserit, nullam adesse causam, cur ille pretium lucrari velit, adeoque illud per conditionem sine

causa peti posse. Verum non ita late patent hujus conditionis termini, ut ad æstimationem rei, cujus ex causa civili dominium amisimus, illam instituere liceat, etsi pro agente æquitas etiam legitima militet. Quamvis enim alias ad conditionem proprie dictam quam maxime dominium amisisse agentem desideretur, illud tamen non sufficit. Neque enim species illius conditionis, quæ in Legibus Romanis inveniuntur, ita sunt comparatæ, ut hanc extensionem patiantur; atque sic præterea actiones in factum utpote mere subsidiariæ in his speciebus nullum sed tantum in contractibus innominatis & delictis locum sibi vindicare possent, quibus tamen hic locum dari in sequentibus videbimus.

§. VIII. Facilius conditio triticiaria hic institui posse videretur, utpote quæ natura sua ad æstimationem petendam comparata est. Sed ut ne moveamus, ultimæ objectioni etiam hic locum superfore; præcipue notandum, in hac actione semper supponi, ad ipsam rem actionem personalem competisse, cui conditio triticiaria tanquam adjunctiva qualitas possit accedere, quod requisitum hic omnino deficit.

Conferri hic meretur L. 33. D. de condit. indeb. quæ etsi de ea specie, quam hic tractamus accurate non agat, rationes tamen, quibus ibi Julianus utitur, omnino ad illam applicari possunt.

§. IX. Antequam ulterius pergamus, verbo & in

in transitu notanda est conditionis a qualibet actione personali differentia, ad quam vulgo non ita attenditur. Notavit illam Lauterbach in Colleg. Theor. Pr. §. 35. solideque monet, hanc vocem aliquando generaliter pro omni in personam actione, aliquando vero strictius pro illa sola, quæ ad aliquid dandum tendit, accipi. Generalis significatio ex L. 25. pr. D. de Obligat. maxime probatur. Specialis, quæ simul magis propria esse videtur, ex variis textibus illustratur. Sic actiones bonæ fidei nunquam conditiones vocari videmus; neque singulare est, actiones personales intuitu rei nostræ competere, ut ideo conditionem fortivam odio furum concedi necesse fuerit; etsi verum sit, nunquam conditionem proprie dictam intuitu rei nostræ dari.

Præterea de omnibus actionibus personalibus affirmari nequit, quod in L. 36. D. de Obligat. asseritur, conditiones nunquam famosas esse, etsi illud de conditionibus proprie dictis omnino verum sit.

Ortum & progressum conditionis certi præclare explicavit Noodt in Comm. ad tit. de reb. credit. p. 275. 276. ubi animadvertendum, quod de re legata condicenda ex L. 9. §. 1. monetur, de legatis solis damnationis ex jure veteri intelligendum esse, quamvis ex nova Lege Justiniani illa in omni legato extra ordinem obtinere videatur.

Ad.

Addimus adhuc ex L. 26. D. rer. amot. verosimile fieri, quod etiam quaedam remedia frequentius nomine actionum veniant, quæ tamen proprie ad conditiones sunt referenda.

§. X. His breviter præmonitis adparet, id quod antea dictum fuit, conditionem in nostra specie dari posse, de conditione proprie dicta intelligendum esse.

Opponitur §. 26. Inst. de Rer. Div. quod caput nobis quidem ex illis, quæ in hac materia occurrunt, difficillimum videtur. Quatenus vero nonnulli ex eo textu probare contendunt, etiam illi, qui in possessione fuit, sed eam omisit, conditionem non denegari, de eo deinceps agemus.

Hic notandum est, hunc §. ex illorum numero esse, qui in Pandectis, ut quidem alii plerique, sub hoc titulo non sunt repetiti; & de quibus adeoque, non constat ex quo J. Cto desumpti sint, quod alioquin in explicatione aliquando lucem adfert. Verosimile tamen est, illum ex antiquo J. Cto nihilominus esse excerptum, sed non tanti momenti visam esse hanc speciem, ut in Digestis repeteretur, quum alioquin nihil novi in se continere videatur, neque ulla hic ut in §. 34. eod. tit. constitutionis vel decisionis Justinianæ mentio occurrat.

§. XI. Quod vero ad nostram quæstionem attinget, putarem vocem conditionis etiam hic lato sensu & abusive pro actione in factum accipi, sicuti eandem significationem etiam in L. 23. D. reb. credit. occur-

rere, generalis ibi allegata ratio quasi ex re tua locupletior factus sim, arg. L. 52. D. de rei vind. cujus species ab hac paulum diversa est, satis docet.

Certe in nulla alia specie earum, quæ ad hocce genus pertinent, conditionis contra bonæ fidei possessorem concedendæ aliqua fit mentio, sed tantum actionis ad exhibendum vel in factum; unde ratio nulla adest, cur hic alia actio sit concedenda. Neque enim generaliter obtinere videtur, quod in L. 12. pr. D. de condict. furt. Ulpianus ait, eum, qui non facto suo dominium amisit, rem condicere posse. Nam hæc aperte de sola conditione furtiva agit, monetque eum hanc instituere posse, qui tempore furti commissi dominus fuit, verum illud dominium postea sine facto suo amisit, quod utique naturalis ratio omnino postulabat.

Reliqui textus, qui pro generali conditionis alicujus usu hic allegari solent, vix considerari merentur; quia in illis longe diversam proponi speciem, primo statim intuitu adparet.

§. XII. Si ergo nulli conditioni locus datur, nihilominus tamen actionem concedi æquitatis legitimæ regulæ omnino postulabant; quia nemo ex re aliena cum damno alterius sine illius culpa & multo minus nullo ejus facto interveniente debet fieri locupletior, & non tamen nisi per actionem illi subveniri potest.

Circummodum vero indemnitatis præstandæ distinetum in Legibus Romanis invenimus, utrum accessio

a suo principali separari queat nec ne. Priore casu actio ad exhibendum concessa fuit ad separationem, quando accessio separata, causa acquisitionis jam cessante, ad dominum priorem redit, & ab illo vindicari potest; vid. L. 23. §. 5. D. de rei vind. L. 6. D. ad exhib. vel simul per actionem ad exhibendum restitutio injungitur arg. L. ult. C. ad exhib. quippe quod semper fit, si de dominio actoris statim constare possit.

§. XIII. Si vero res junctæ separari nequeant, omnis actio ordinaria quidem adhuc deficit: universalis tamen regula, quod nemo ex re aliena cum damno alterius sine ejus culpa debeat fieri locupletior, effecit, ut hic actio in factum ad impensarum pretium restituendum concessa fuerit. vid. all. L. 23. §. 5. item L. 3. §. 14. D. ad exhib. atque infra videbimus illam in legibus nostris aliquando etiam nomine actionis utilis venire.

Cætera nihil omnino refert, utrum junctæ per rerum naturam separari nequeant, an vero per legum singularium constitutiones aut ex Juris principii pro talibus habeantur; quale quid in adferruminatione, arbore plantata quæ jam coaluit, item in rigno juncto factum fuisse observamus. Vid. L. 23. §. 5. D. de rei vind. L. 26. §. 2. L. 7. §. 10. D. de acquir. rer. domin. Ex quibus etiam apparet, in adferruminatione, & arbore quæ jam coaluit, etsi ea dein casu aut facto præsentis domini separata sint, nihilominus tamen eam ad dominum



minum priorem nunquam reverti : id quod in tigno juncto non semper eodem modo sese habet.

§. XIV. Hæc vero remedia locum invenire vix possunt, si ejus factum & multo minus si culpa aut dolus intercesserit illius, qui dominium rei suæ amisit. Hoc enim casu solam exceptionem vel retentionem priori domino concessam invenimus; ita quidem ut ea in rei vindicatione ex capite doli mali opponatur, in hereditatis petitione vero, quæ bonæ fidei est, in officio judicis fundetur; vid. L. 7. §. 12. D. de acquir. rer. domin. juncta L. 38. D. hered. petir. quia in judiciis bonæ fidei exceptiones insunt, ad easque judex ex officio attendere tenetur, etsi ante litis contestationem allegatæ non fuerint, sicuti illud ab aliis latius observatum fuit. Longe facilius enim exceptionem & retentionem quam actionem concedi clarissime ex L. 14. §. 1. D. commun. divid. elucescit. Etsi enim in aliis causis maxime in materia depositi, & impensarum utilium in res detales factarum facilius actio quam retentio concedatur; illud tamen tunc tantum obtinet, ubi certæ alicujus actionis fundamentum adest, possessio vero aperte injusta est. Alias vero semper facilius in possessione constituto est se defendere, quam illa non gaudenti actionem instituere; adeo ut defensionem omnem ne illi quidem, qui in culpa fuisset, immo ne in dolo quidem, denegarent. Sed de dolo deinceps adhuc plura.

§. XV. Cætera in tantum huic regulæ instituerunt Romani; ut omnino voluerint illum, qui in possessione rei alienæ, in quam impendit, fuit constitutus, se possessione sua defendere, neque antea illam vero domino restituere, quam ipsi de jure suis fuerit satisfactum. Si ergo antea illam restituerit; sibi imputare debet, quod cum Leges ipsi exceptionem & retentionem concesserint, eaque usus non fuerit, jam omni remedio destituitur. Etsi enim alias nihil omnino admiserit, sed quam maxime in bona fide fuerit constitutus, hoc solum quod rem simpliciter restituit, ipsi obest. Quin si possessionem non restituerit, sed eam alio modo amiserit, etiam hoc ad ejus negligentiam refertur, & ad actionem excludendam sufficit. Neque enim vel all. L. 14. §. 1. vel alia Juris Romani capita hic distinguunt, sed adeo rigide hic regulæ semel propositiæ instituerunt. Ideoque initio §. 14. diximus actionem semper denegari, quando ejus factum, qui dominium rei suæ amisit, intercesserit, etsi alias illius culpa non intervenit; quod de speciali culpa in actu adjunctionis intelligendum, quia alias hoc §. vidimus possessionem amissam in hac materia semper ad culpam referri.

§. XVI. Multi omnino ab hac sententia ob adparentem ejus iniquitatem recesserunt, quos prævit magnus Cujacius Observ. Lib. 10. Cap. 4. quem multi admodum secuti, adeo ut etiam hæc sententia in foro saltem ex parte præsertim

tertium ob majorem ejus æquitatem naturalem prævaluerit. Verum contrariam sententiam fortissimis argumentis stabilivit Vinnius in select. quæst. lib. 1. cap. 24. unde ea quæ hic protulit non reperemus. Addimus ergo, omnino generalem hanc regulam esse videri non solum in inædificatis, de quibus solis plerumque disputatur, sed etiam in omnibus aliis speciebus accessionis industrialis immo & mixtæ; quia eadem in omnibus obinet ratio, neque in legibus nostris intuitu illarum singulare aliquid est constitutum.

§. XVII. Neque vero putarem inter Romanorum J. Cros in hac materia scilicet extra contractus adfuisse dissensionem: utpote cujus neque inter Proculejanos & Sabinianos, neque inter singulos Juris peritos ullum hic invenimus vestigium; sed omnes uno ore solam exceptionem non actionem indulgent, etsi alias circa modum deducendi aut tollendi impensas, nec non circa jus malæ fidei possessoris non in omnibus consentisse videantur. Et non omnino infrequens est, hodie super illis quæstionibus Juris Romani moveri controversiam, quæ olim nulli prorsus dubitationi subiecta fuere.

§. XVIII. Opponunt primo Regulam, quod nemo cum alterius damno debeat fieri locupletior. Hæc vero apud Romanos non sine restrictione recepta fuit. Limitatur enim, si culpa & multo magis si dolus concurrat ejus, qui damnum patitur

tur; atque tunc concurrunt altera regula: *damnum quod quis culpa sua sentit, sentire non videtur.*

Jus Romanum scilicet *litium diminutionem*, in quantum ullo modo fieri potest, tanquam scopum principalem sibi proposuit; in tantum ut quando scopus ille concurrat, ut plurimum nimio rigore leges illorum laborare videantur. Etsi enim non iniquum sit, aliquem ob culpam suam damno adfici; nimis durum tamen esse putamus, ob exiguam saepe culpam integro jure suo privari.

Hanc limitationem plurimi interpretes non observarunt, quum regulam hanc generaliter in legibus positam invenirent; quod J. Cui Romani saepe fecerunt, ubi restrictio a nobis memorata locum sibi vindicare non poterat. Partem enim regulae tunc allegare contenti fuere, quia altera pars hic nulli usui futura erat; ex quo forte aliqua, quae de J. Ctorum rationibus inadaequatis ab aliis proposita fuere, explicari poterunt.

§. XIX. Praesupponendum vero hic est, principia ordinaria actionis tum realis tum personalis deficere; id quod revera ita se habere ex antecedentibus satis patet. Jus in re enim illi, qui dominium rei suae sine facto alterius dolose amisit, neque verum neque fictum amplius competit. Jus ad rem vero etiam adesse nequit, quia nullum rei factum obligatorium, ex quo actio personalis oriatur, allegari potest: ex sola autem aequitate vel lege sine ullo facto obligatorio obligationes  
non

non nascuntur, quod tamen probare hujus loci non est. Neque possessio allegari potest, quia eam facto alterius ex justa causa accepit; eo magis quam non adfit hic negotium bonæ fidei, in quo alias æquitatis aliquanto plenior ratio habetur. Hinc actio ad exhibendum etiam ex possessione alterius concedi non poterit; quod ex hac ratione potius quam cum Vinnio ex L. L. 12. tabularum derivarem, quia in nostro casu prohibitione illa opus non est; unde idem non in sola inædificatio-  
ne sed etiam in omnibus aliis speciebus accessionis industrialis & mixtæ obtinere debet. Atque certe si Lex 12. tabularum etiam hic in utilitatem publicam, ne urbs ruinis deformeretur, hanc actionem denegasset, maxime æquitas postulasset, hoc sine illius injuria fieri, adeoque aliquam de tigno juncto actionem etiam hic concedi. Verum hic tali lege opus non erat, unde etiam hujus speciei leges, ubi de hac L. 12. tabul. agunt, nullam faciunt mentionem, vid. §. 29. 30. Inst. de rer. divis. L. 23. §. 6. 7. D. de rei vind. L. 7. §. 10. 12. D. de adquir. rer. domin.

§. XX. Opponitur huic sententiæ etiam §. 26. Inst. de rer. divis. de quo textu jam §. X. non nulla monuimus. Hic vero notandum, quod verosimile omnino videatur, in fine ejus §. pro *quibusque* legendum esse *quibusdam*; quum omnibus fatentibus plerique Codices manuscripti pro illa lectione militent: nec enim in contrarium nos mo-

vet,

vet, quod Theophilus in paraphrasi priorem lectionem probet; quia constat illam in multis corruptam esse, atque etiam, quod ibi dicitur, furri conditionem adversus tertium possessorem dari, id non solum aperte falsum sed etiam ipsis juris principiis est contrarium, etsi id prima specie quoque §. 26. quem male vertit & explicavit Theophilus vel potius ejus Epitomator, dicere videatur.

Si vero vel maxime vulgatam lectionem defendere velis, omnino tamen integer §. de ea specie est intelligendus, quæ initio ejusdem fuerat proposita; si scilicet non dominus purpuræ sed vestimenti purpuram alienam suo vestimento intexuerit.

Verba enim, *sive ipse sit, qui vestimentum fecit, sive ALIUS*: non de domino purpuræ sed tertio aliquo sunt intelligenda. Nam alias procul dubio loco vocis *alius* domini purpuræ meminisset Justinianus, præsertim quum illud in hac specie maxime singulare & ab aliis similibus diversum, adeoque præ cæteris notatu dignum fuisset futurum; ut adeo sensus horum verborum sit, actiones has adversus surripientem dari, sive is adhuc possideat purpuram, eamque suo vestimento junxerit, sive purpuram in alium transtulerit, & is eam suo vestimento intexuerit; adeoque hic non adversus possessorem sed *subripientem* actio conceditur, quomodo etiam Theophilus sensum illorum verborum expressit. In verbis finalibus autem actio etiam adversus

versus alium possessorem domino purpuræ tribuitur, subintellige in specie initio proposita, si scilicet non dominus purpuræ sed vestimenti illam intexuerit. Unde colligimus, alteram speciem, si dominus purpuræ illam vestimento alieno junxerit, hic prorsus silentio præteriri, unde neque in verbis finalibus ejusdem illi conditio concedi potuit.

§. XXI. Adferri ergo Vinnio non possumus, qui in Comment. ad §. 26. num. 4. in fine domini purpuræ, qui ipse eam vestimento alieno intexit, non solum exceptionem verum etiam actionem ad exhibendum concedit. Neque enim id in allegata ab ipso L. 23. §. 4. & seq. D. de Rei Vind. asseritur: nam §. 4. de domino accessionis jungente & possidente loquitur, eique solum exceptionem concedit. In contrarium §. 5. de ea specie est accipiendus, ubi alius junxit, quia hic nulla exceptionis sicuti nec in §. 4. actionis fit mentio; & vero simile est, sicuti in §. 6. & 7. diversæ species domini tigni & domini soli ædificantis proponuntur, ita eandem distinctionem in §. 4. & 5. inverso modo servatam fuisse.

Certe nulla nobis videtur adesse ratio, cur ille Auctor hic a principiis, quæ in select. quest. Libr. 1. cap. 24. in ædificatione proposuerat, recesserit, quum illic proposita non in ædificatione singularia ex L. 12. tab. sint, sed in omnibus accessionis industrialis quin etiam mixtæ speciebus ex generali juris regula obtinere debeant.

§. XXII.

§. XXII. Neque aliud in L. 40. pr. & §. 1. D. de Condict. indeb. dicitur. Namque cum in pr. dicatur, illi dari conditionem, qui exceptione quam habuit, usus non est, hoc de exceptione ad totam rem in perpetuum retinendam tendente est intelligendum, ex quali jure etiam actionem oriri non erat incongruum. Hic vero possessor in rem ipsam nullum jus habuit, sed tantum exceptio ei ad impensas data fuit. §. 1. all. L. 40. aliosque textus a Cujacio oppositos recte sane Vinnius explicavit; cui etiam in responsione ad L. 6. §. 3. D. de Negot. gest. omnino accedimus. Etsi enim Illustris Noodt in Probab. Lib. 3. Cap. 9. & in Comm. ad eum §. Julianum aut si mavis Ulpianum ibi pro *actionem* scripserit aut scribere saltem debuisse *exceptionem* vel *retentionem* arbitretur: vix tamen est, ut in illa specie actionem denegandam censeamus. Proponitur enim ibi expresse, alterum mea negotia gessisse, sed dolum in administrando commisisse; is vero ipsum quidem obligare poterat ad damnum resarciendum, atque efficere ut alter non ultra teneatur; quam in quantum locupletior factus est, non vero ut actio negotiorum gestorum contraria prorsus denegetur. Nam in speciebus antea propositis supponitur, alterum rem meam tanquam suam sive bona sive mala fide possedisse, atque ita tanquam suam administrasse. Hoc casu ipsi actio negotiorum gestorum contraria concedi omnino non poterat, aliter ac in nostra specie, ubi eam non tanquam suam tenuerat.

§. XXIII.



§. XXIII. Ei vero, quod §. VII. diximus, actionem in rem ad indemnitatem consequendam non concedi, L. 5. §. 3. D. de rei vind. item §. 34. Inst. de rer. divil. & unde ille §. desumptus est L. 9. §. 2. D. de acquir. rer. domin. obstare videntur. Prior quidem de plantatione tanquam specie accessionis mixtæ agit; verum quum eadem in hac ac in industriali regulæ obtinere debeant, etiam eam hic resolvere omnino necesse erit. Et L. 5. §. 3. omnino de illo casu est accipienda, ubi non dominus plantæ sed soli eam plantavit; nam prior casu secundum statim dicta nulla actio concedi poterit. Unde etiam in §. 33. Inst. & L. 9. §. 1. D. nulla actionis sed tantum exceptionis fit mentio, in hoc autem casu semper actio domino tabulæ, quia is nunquam possedit, concedi debebat. Neque obstat, quod hic domino picturæ licet possessione exciderit, directa rei vindicatio nunquam per L. 9. §. 2. denegetur. Nam illa domino etsi possessionem omiserit, immo etsi dolus ei imputari queat, semper & sine ulla exceptione competit.

§. XXIV. Illud ergo tantum inquirendum, quomodo actio in rem utilis illi, qui dominium rei suæ amisit, concedi queat; & initio quidem per actionem utilem uti sapius alias ita etiam hic actio in factum intelligenda videri poterat, neque omnino nos absterret Theophilus, qui actionem in rem expressis verbis concedit. quia is sapius aut deceptus aut lectio ejus depravata videtur; nisi

tum L. 5. §. 3. expresse actionis in rem meminisset; illam enim per actionem in factum cum quibusdam interpretari nimis insolens nobis videtur, etsi alias sapius rem pro facto poni lubentes concedamus; tum præterea ex §. 34. & L. 9. §. 2. adparet, hanc actionem utilem ad rei ipsius restitutionem deductis impensis tendere.

Nihil ergo aliud superest, quam ut dicamus, in pictura & implantatis singulare aliquid placuisse, quia tabula in qua pictum est, nec non arbor coalescens integram suam substantiam saltem naturaliter etsi non civiliter retinuit, quod Vinnius hic jam adnotavit. Præterea quia in pictura per modum privilegii placuit pingentem dominum fieri, & cuique licet juri ac privilegio suo renunciare; hinc videtur in arbitrio pingentis esse positum, utrum ipsam tabulam an pretium ejus velit restituere, atque inde domino tabulæ non actio personalis ad petendum pretium sed utilis in rem ad ipsam tabulam fuit concessa; quo casu illud iterum singulare est, quod impensæ picturæ, etsi voluptuariis illæ alias accenseri debeant, nihilominus, si pingens in bona fide fuerit, sint restituenda.

§ XXV. Restat intuitu finis horum remedium tum exceptionis tum actionum, quædam notare; hic vero inter bonæ & malæ fidei possessorem, inter impensas necessarias utiles & voluptuarias, nec non inter hereditatis petitionem, & rei fin-

singularis vindicationem esse distinguendum vulgo moneri & ab interpretibus practicis latius explicari solet, unde nobis hic licebit eo esse brevioribus. Primo ergo hic inter veteres Romanos J. Ctos non omnino convenisse videtur, dum Proculejani hic rigidiores, Sabiniani vero leniores, illique magis strictum jus, hinc aequitatem sequi soliti fuere; cujus dissensionis quaedam in Pandectis remansisse videntur vestigia, non quidem ut illa veras constituent antinomias, sed ut mediam sententiam sequi nos debere Justinianus doceat, partem utriusque sententiae in fragmentis J. Ctorum utriusque sectae addictorum retulit, unde haec tantum contraria videntur, non revera sunt.

§. XXVI. Praeterea observandum; quousque res, cujus dominium per aliquam accessionem industrialem aut mixtam in alium translatum est, non perit, sed separari potest semper esse in arbitrio pristini domini separationem per modum actionis vel exceptionis petere, etsi facto suo dominium rei amiserit, illo tantum casu excepto, si mala fide junxerit. si enim factum alterius intercesserit, iniquum prorsus foret illum ad rem suam vendendam cogi; atque hinc extra ordinem in signo juncto aliud constitutum fuit. si vero etiam aliquis facto suo dominium rei suae bona fide amiserit: quia animum rei alienandae non habuit, nulla est ratio, ne cur re deinceps separata dominium non ad ipsum redire debeat; quamvis simul,

al

C 3

quia

quia in rem alienam bona fide impendit, in ejus arbitrio aliquando sic positum ad exemplum actionis negotiorum gestorum impensarum pretium petere, & forte in inædificatione ad exceptionem ob ideitatem rationis arbitrio judicis tractum sit, quod intuitu actionis in L. 12. tab. fuit constitutum, vid. L. 38. D. de rei vind. Si autem mala fide id factum, dominium, nisi domino rei principalis volente, ad eum post separationem non revertitur, quia per veram traditionem illud in alterum transtulit; unde penes dominum supervenientem potius regulariter erit arbitrium, utrum illud retinere an alteri restituere velit, quia hujus consensus hucusque non intercessit. Etsi enim alter non eo animo fuerit, ut dominium transferat, hoc tamen tanquam propriam turpitudinem in judicio allegans non auditur.

§. XXVII. Cætera communem sententiam sequimur, quod scilicet in rei vindicatione impense necessariae semper deducantur, modo intuitu mala fidei possessoris adhuc existent, utiles plerumque etiam a bona fidei possessore, nisi domino nimis graves sint, quod elegantè in all. L. 38. ostenditur; voluptuarie vero ab omni, sicuti & utiles a mala fidei possessore tantum tollantur, nisi hic plane animum donandi habuisse præsumatur, quod in eo qui possessionem dereliquit præsertim hodie, item qui contradicente domino impendit, & plerumque in fure & pradone credunt Leges nostra.

In

In hereditatis petitione vero impensae omnes a bonae fidei possessore deducuntur; necessariae & utiles etiam a mala fidei possessore, si existant; voluptuariae vero tantum tolluntur; nisi quod intuitu mala fidei possessoris ad animum donandi praesumptum attendendum videatur.

Cujacius Observ. Lib. 10. cap. 1. & Lib. 13. cap. 26. mala fidei possessori nimium indulget quando illi etiam utiles deducere indistincte concedit, quam neque capita ab ipso adducta id probent & allegatum ex Dionysio Halicarnaseo plebiscitum de eo solo agat qui in publico aedificavit, ubi ne in publico ruinae existerent expensas non tollere sed deducere fuit permissum; ad quod vero dominus intuitu loci sui adstringi non poterat.

§. XXVIII. Maxime obstat L. 5. C. de aedific. privat. & L. 1. C. de infant. expos. in quibus impensas necessarias non esse restituendas dici videtur. Cum uterque textus Rescriptum sit adeoque casum singularem contineat, facilius in eo fingendo ingenio indulgere poterimus: atque sic non adeo difficile erit L. 5. C. de impensis utilibus non necessariis interpretari, ad quas utique pertinere videtur, balneum profus collapsum non reficere, sed de novo refabricare. L. 1. C. de infant. expositis vix aliter subveniri posse videtur, quam si verba si non a fure vindicaveris ex illa ejiciantur, eo magis quoniam vix furtum infantis expositi intuitu domini matris ejus commissum concipi potest. Haud diffi-

difficemur temerariam hanc emendationem videri posse; verum necessitas, ut speramus, hoc excusabit.

§. XXIX. Tandem quod in hereditatis petitione hic singulariter placuit; illud ex eo senatus consulto etiam esse videtur, quod etiam qualitas actionis mixtæ personalis & bonæ fidei huic actioni tributa est; has enim qualitates ex administratione sola derivare vel ideo dubitarem, quia sic etiam rei vindicationem his qualitatibus præditam esse oporteret.

Quod vero etiam malæ fidei possessori immo prædoni hic deductio impensarum utilium conceditur; illud quidem minus bonæ fidei convenire videtur, quam quod in rei vindicatione eas tollere permittitur. Nobis tamen hic a dispositione L. 38. & 39. D. de hered. petit. quæ satis aperta est, recedere non licet.

T A N T U M.



## ADNEXA.

1. **R**atihabitio patris nuptias non reddit retro validas.
2. Bonæ fidei possessor fructus etiam naturales acquirit.
3. Idem ad fructus consumptos restituendos non tenetur, licet illis locupletior sit factus.
4. Donatio omnium bonorum præsentium et futurorum valet.
5. Heres legitimus in conscientia obligatus videtur ad parendum defuncti voluntati in testamento imperfecto declarata.
6. Pater filio exheredato potest pupillariter substituere.
7. Fratrum filii soli superstites succedunt in capita.
8. Culpa lata non punitur infamia.
9. Sequestrum rei immobilis Jus civile ignorat.
10. Ad actionem Publicianam Jure canonico non consideratur bona fides continua.



D

Nobi-

XXX (26) XXX

Nobilissimo & Ornatissimo

CANDIDATO

PRÆSES.

**I**ta semper mores Tuos per triennium fere, quo apud nos commoratus es, instituísti; ut Doctorebus Tuis merito fueris carissimus. Non solum enim probitate Te omnibus commendasti, verum etiam diligentia plane singulari studio Juris incubuísti, cæterisque exemplo fuísti.

Gratulor ergo ex animi sententia conferendum licentiæ gradum, optoque ut omnia Tibi porro cedant prospere, ac largos sedulitatis Tuz fructus capias.

Vale & me amare perge, dabam Duisburgi  
XII. Kalend. April. A. A. C. M DCC LXX.



Te



Te non ignavam duxisse per otia vitam,  
Sed semper studiis invigilasse Tuis,  
Suavis Amice, probas, dum Duce & Praefide tanto  
Ingenii pandis maxima dona Tui.  
Ergo Tibi ex animo de tantis gratulor ausis;  
Nam meritis cerno praemia parta Tuis.  
Jam decerpit enim Tibi turba novena sororum,  
Quae capiti imponat laurea feta Tuo.

Honoribus Licentiae ornatissimi  
Dn. Candidati & Amici praestantissimi, haec, Batava fide  
gratulabundus apposuit

Arnold. Joseph. Joann. Alberti,  
LL. Cultor.  
Mosa - Trajectinus.

D eilt! und ringt und strebt!  
Dass ihr, wenn ihr erblasset,  
Dem Tod nichts überlasset,  
Als das, was man begräbt:  
D gebet euch doch Mühe,  
Dass euer Nachruhm blühe

E 2

Durch

Durch manche kluge Schrift;  
 So viel gelehrte Zeilen;  
 So viel sind Ehrensäulen  
 Euch von Euch selbst gestift.  
  
 So sterbt ihr niemahls gang,  
 So grünt durch weise Blätter,  
 Troß Feuer, Sturm und Wetter,  
 Doch euer Ehrenfranz:  
 So werden euch die Zeiten  
 Bis auf die Nachwelt leiten,  
 Und euren Ruhm erhöhn:  
 Denn wer durch Weisheitsproben  
 Sich in die Höh. erhoben,  
 Kann nimmer untergehn.

Dieses wünschet ein aufrichtiger  
 Freund.



Drisberg, Diss., 1729/81(1)

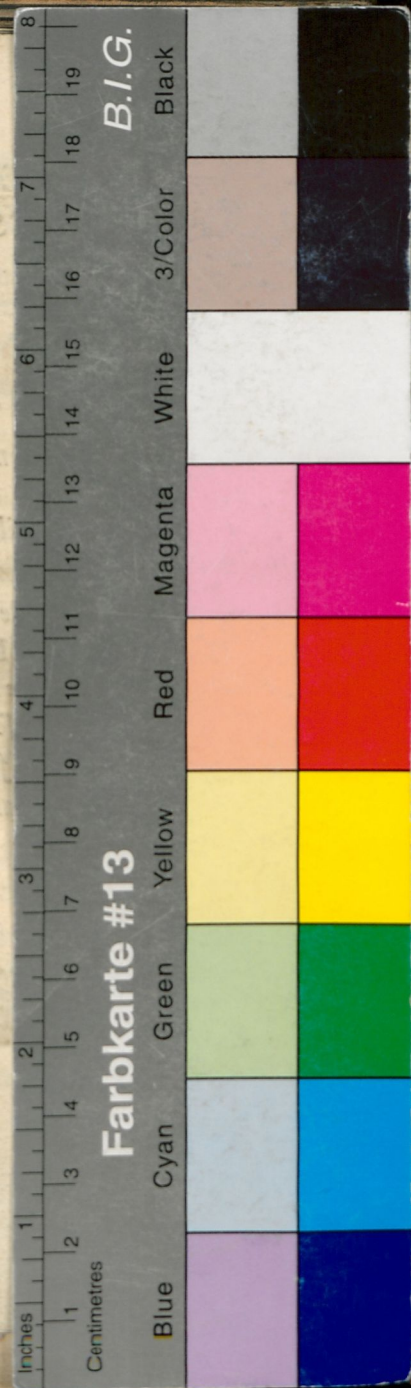
ULB Halle

004 527 070

3







DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS  
DE  
**REMEDIIIS JURIS**  
ILLI CONCESSIS  
AD INDEMNITATEM CONSEQUENDAM,  
QUI PER ACCESSIONEM INDUSTRIALEM  
DOMINIUM REI SUÆ AMISIT.

QUAM  
ADJUVANTE DEO TRIUNO  
PRÆSIDE  
**FRIDERICO GOTHOFREDO**  
**I. A. F. SCHLEGTENDAL**  
J. CTO ET ANTECESSORE  
PRO  
*JURIS UTRIVSQUE LICENTIÆ GRADU*  
PUBLICE DEFENDENDAM SUSCIPIET  
**JACOBUS GUILIELMUS WICHERLINCK**  
VENLONENSIS

AD DIEM M. APRILIS A. MDCC LXX.

DUISBURGI AD RHENUM  
TYPIS FR. AD. BENTHON, ACADEM. TYPOGR.

